

Metsaservad kui elupaik

Enne taastamist: tee kindlaks metsatuka olulised elemendid ning soovimatud puud ja põõsad.

Kõikidel pildidel on rohelisega märgistatud metsa väärtuslik elukeskkond.

Punasega on märgistatud soovimatud puud ja põõsad, mis ohustavad metsa väärtuslikku elukeskkonda.

1

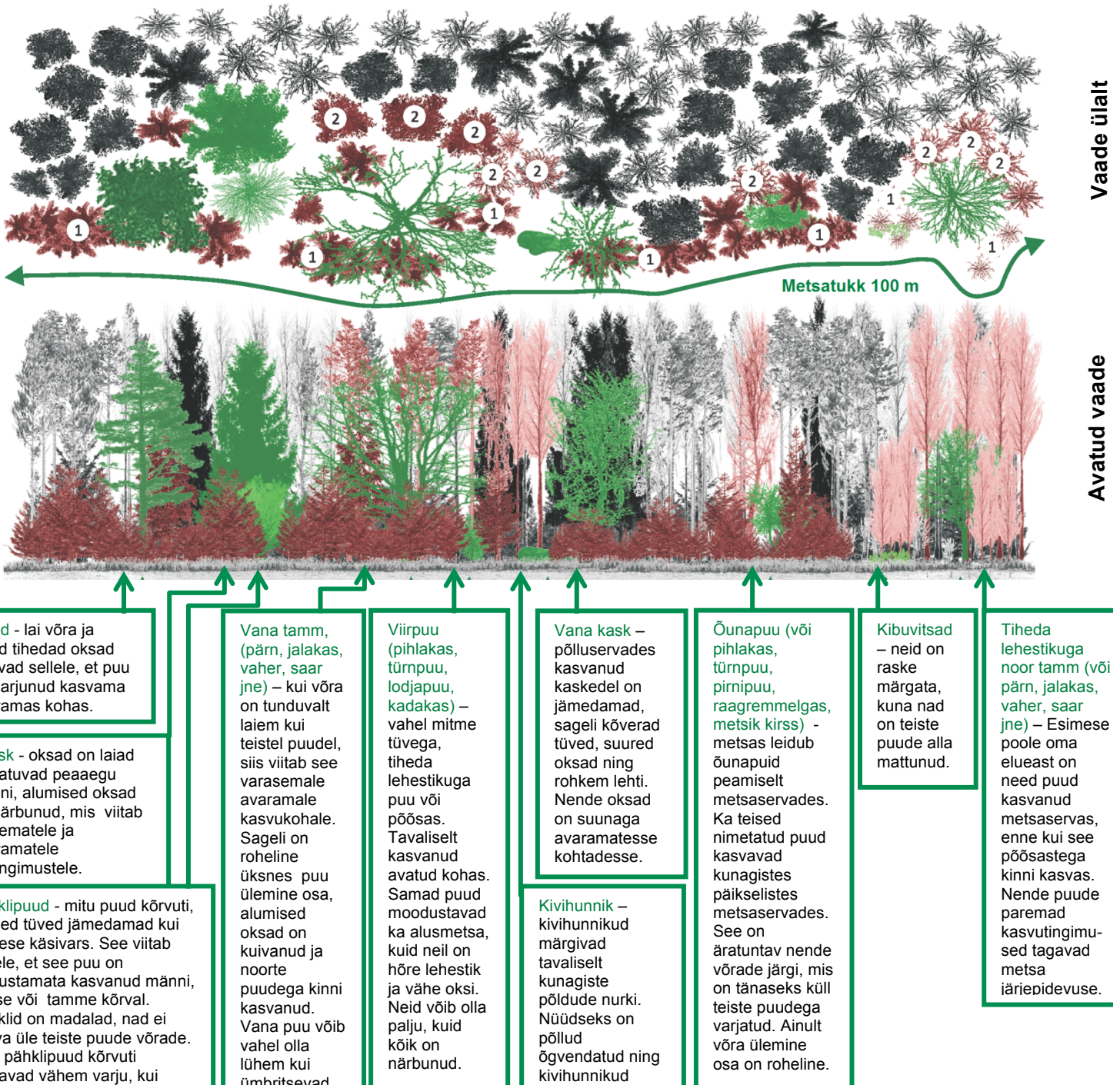
Soovimatud puud ja põõsad, mis ei ole pikemad nendest puudest, mida soovite kaitsta.

Niisugused puud ja põõsad võib jaotada kahte gruppi. Esimesse gruppi kuuluvad tümpuud, pihlakad jt, mis oluliselt ei levi. Niisugused puud ja põõsad varjavad vanade puude tüvesid ning neid ümbritsevat maapinda, seega halvendavad valgust vajavate liikide elutingimusi. Teise gruppi kuuluvad kuused, kased, haavad ning harvemini männid, millel on jõudu kasvada kõrgemaks kui metsatuka vanad puud. Niisugused puud varjavad vanade puude tüvesid ning ohustavad nende elujõulisest, sest need kasvavad vanade puude võrdesse, varjavad nende külgmised oksad ja mõnikord isegi tipud. Seetõttu tuleb niisugused soovimatud puud 5 m raadiuses puuvõradest eemaldada.

2

Soovimatud puud ja põõsad, mis on sama pikad või pikemad, kui need puud, mida soovite kaitsta.

Niisugused puud varjavad vanade puude tüvesid ning neid ümbritsevat maapinda. Vastupidiselt eelnevalt kirjeldatud grupile ohustavad need vanade puude elujõulisust juba käesoleval hetkel, kuna varjavad vanade puude võrased juba praegu. Seega tuleks sellised puud maha võtta 5 m raadiuses võra projektsioonist. Kui külgmised oksad ei kasvata järgnevatel aastatel tihedamat lehestikku nagu varem, peate ümberkaudsed puud lõikama suurema raadiuses. Puude raiumisel veenduge, et lõikate kindlasti nooremaid puid. Vanemaid puid saab noorematest eristada jämedamate okste ning ümarama tipu abil.

Metsaservad kui elupaik

Enne taastamist: tee kindlaks metsatuka olulised elemendid ning soovimatud puud ja põõsad.

Kõikidel piltidel on rohelisega märgistatud metsa väärtuslik elukeskkond.

Punasega on märgistatud soovimatud puud ja põõsad, mis ohustavad metsa väärtuslikku elukeskkonda.

!

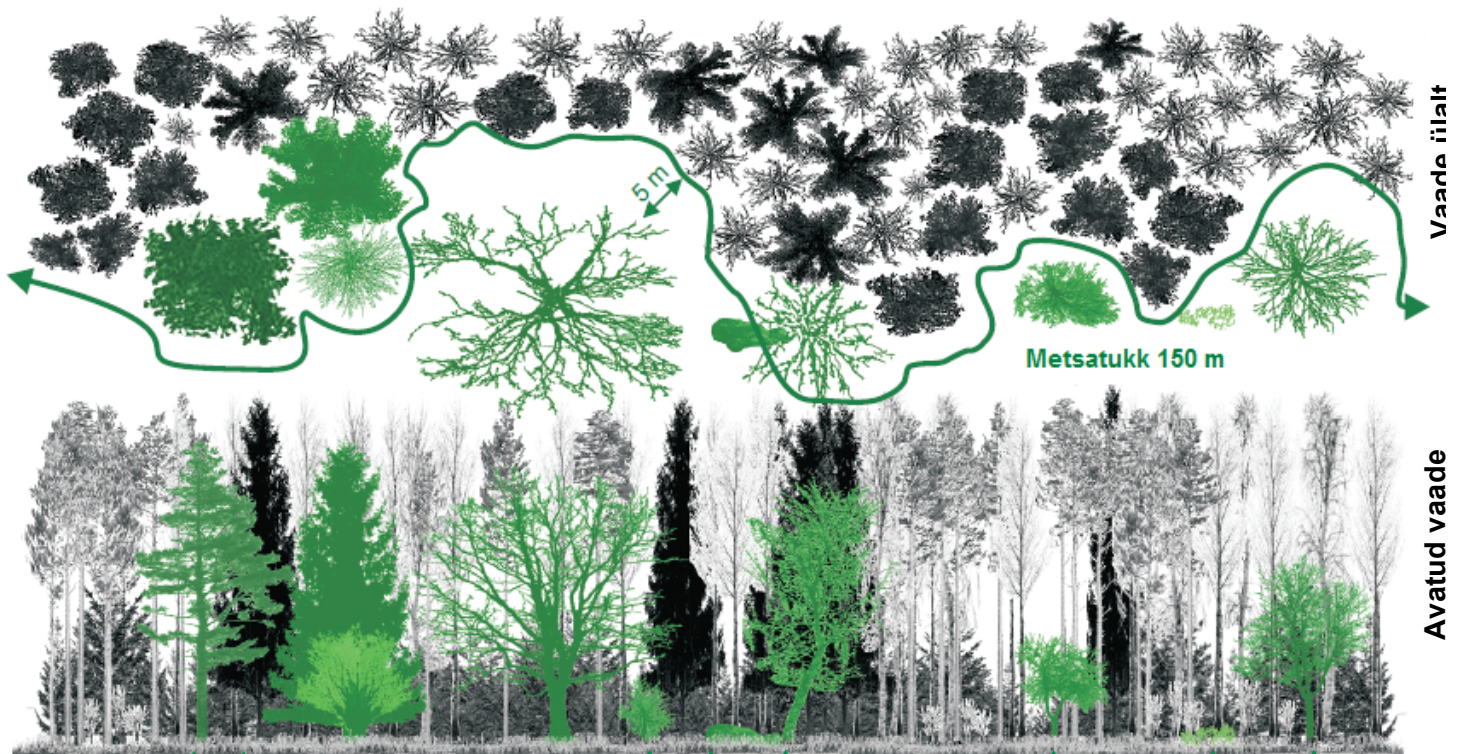
Metsatuka roll on säilitada elurikkust

Metsatukk on üleminekuvöönd metsa ning avatud ala vahel. Selles elupaigas leidub metsale ning avatud alale iseloomulikke liike, samuti üksnes metsatukkades elutsevaid liike. See on liigirikas elupaik. See on tõsi juhul, kui metsatuka vöönd on piisavalt lai, kõrgeid puid eemaldatakse järk-järgult ning järele jäävad tihedama lehestikuga laiemad puud. See vöönd lookleb, vahel ulatub mets põllule ja vastupidi, metsavöönd on pikk ja kurviline. Jooniselt näeme, et kinnikasvanud metsaserv on umbes 100 m pikk, peale taastamist pikeneb see 1/3 võrra ning ulatub 150 m.

?

Mida teha, kui vana metsaserva osised puuduvad?

Sellisel juhul valige kasvavad puud ja põõsad, millest saaksid kunagi metsatuka olulised osised. Metsatuka majandamisega kindlustate niisugustele puudele sobivamad kasvutingimused, mis soodustavad puude kasvu. Allpool leiame mõnede puuliikide lühikese kirjelduse ning tingimused, mis vajalikud, et nendest puudest saaksid metsaserva olulised osised. Samuti võib metsaserva karjatada, see aitab samuti taastada/luua väärtuslikku metsatukku, kuid pikema aja jooksul, kuna loomad ei tule toime suuremate puude ja põõsastega. Protsessi kiirendab selliste puude maha võtmine.

Mänd – päikese käes olevad oksad on koduks mardikatele, kes vajavad valgust ja soojust, röövlinnud kasutavad pikki, üle põldude väljaulatavaid oksa vaateplatvormidena.

Kuus – tihedad oksad on meelepärased lindudele, kes nendesse pesad ehitavad.

Sarapuud – mida tihedama lehestikuga on puu, seda rohkem päikleid see kannab ning seda rohkem loomi saab toitu. Vanad sarapuud on elupaigaks puuseentele, mis kasvavad üksnes sarapuudel.

Vana tamm, (pärm, jalakas, vaher, saar jne) – vanad laialehelised puud on liigirikad – ühel tüvel võib leida rohkem kui kümme samblikku, oksad on koduks rohkem kui sajale erinevale putukaliigile. Heades kasvutingimustes tamm annab rohkem kui 200 kg tõrusid aastas, mis on toiduks metsloomadele.

Viirpuu (pihlakas, tümpuu, lodjapuu, kadakas) – tiheda lehestikuga /okstega põõsad on suurepäraseks lindude pesitsemiseks. Kui põõsad õitsevad, saavad putukad nendelt nektarit, sügisel on marjad söögiks erinevatele lindudele ja loomadele.

Vana kask – kaldus olevad tüved on koduks erinevatele samblaliikidele. Röövlinnud kasutavad pikki, üle põldude väljaulatavaid oksa vaateplatvormidena.

Kivihunnik – soojad kivid on olulised elupaigad sisalikele, kes on kõigusoojased loomad, kuid vajavad kohta, kus end soojendada. Kivihunnik on hea koht väikestele imetajatele ja kimalastele pesade rajamiseks. Samuti on kivid elupaigaks samblikele.

Õunapuu (või pihlakas, tümpuu, pirnipuu, raagremmelg as, metsik kirss) - õitsemisajal suurendavad need puud nektariallikate hulka ja seega putukate liigirikkust. Suve lõpul ja varasügisel meelitavad nende viljad ligi erinevaid linde ja imetajaid.

Kibuvitsad – õied suurendavad putukate liigirikkust. Marjad on oluline toiduallikas lindudele ja väiksematele loomadele.

Tiheda lehestikuga noor tamm (või pärn, jalakas, vaher, saar jne) – need noored puud tagavad samast liigist vanade puude kõikide positiivsete aspektide järjepidevuse.

Käesolev trükis on ilmunud EL projekti Snowball (Toitainete koormuse vähendamine Läänemeres ja pärandkoosluste majandamine) raames ja peegeldab autori seisukohti. Korraldusametust ei saa pidada